

УДК 687.01:793.16

ТЕАТРАЛЬНО-СЦЕНІЧНА КОЛЕКЦІЯ «ГОЛУБИ» ЯК ПРИКЛАД ДИЗАЙНУ ОДЯГУ

ЦИМБАЛЮК Олена

Українська академія друкарства, Львів, Україна
oleno@online.ua

Проаналізовано колекції театрального-сценічного костюма, автором яких є львівський дизайнер Андрій Сендецький. З'ясовано особливості образотворення та формоутворення сценічного одягу у творчій майстерні Львівського Авторського Драматичного театру «Спірограф», де створюється в основному ексклюзивне вбрання. Для аналізу було обрано колекцію сценічного одягу у форматі прет-а-порте для театральної вистави «Голуби». Було простежено формування сценічних образів засобами костюма, а також обґрунтовано методи їх втілення у матеріалі.

Ключові слова: Андрій Сендецький, дизайн, образотворення, формотворення, сценічне вбрання, «Спірограф».

ВСТУП

У невеликій майстерні тривалий час створювались колекції для фешн-показів, третє десятиріччя поспіль виготовляється одяг на замовлення, а від початку XXI століття – регулярно народжується театраль-но-сценічний й естрадний костюм для вистав та для окремих солістів. Їх автором є Андрій Сендецький, творча манера котрого є відображенням особливостей діяльності на перетині дизайну і мистецтва. Робота над театральним образом включає вагому творчу складову, а втілення кожного знайденого образу потребує послідовного відтворення його у матеріалі, у процесі певної технологічної процедури. Ознайомлення із робочими етапами від народження когнітивних образів до «появи» сценічного костюма на манекені, на виконавці певної ролі уможлиблює розуміння особливостей цього творчого шляху.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Створення костюмів у театральній сфері може розглядатися з двох позицій – як складова видовищного мистецтва і як дизайнерська діяльність. Кожний приклад сценічного образотворення засобами костюма може бути особливим. Саме такими є костюми для театру «Спірограф». Метою нашого наукового аналізу окремої колекції сценічного вбрання є виявити її характерні особливості як результату мистецької та дизайнерської діяльності автора.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Творча діяльність дизайнера одягу Андрія Сендецького розпочалась з середини 1990-х років, а з часом стали відчутними тенденції до її багатовекторності [1-2]. Упродовж наступних років дизайнер розширив сферу

своїх професійних зацікавленнь у межах формату моди і театру, також було започатковано освітню діяльність на мистецькій ниві для дітей віком від п'яти і до двадцяти років [3]. Відтоді А. Сендецький самореалізується як автор сценічного вбрання, часто як автор драматичного твору, як сценограф, як актор, як режисер-постановник та як художній керівник ряду мистецьких проєктів. Це допомагає йому як керівнику Львівського Авторського Драматичного театру «Спірограф» чітко уявляти концепцію візуального ряду театралізованих костюмних форм до кожної вистави, а як дизайнеру – безпосередньо бути дотичним до творення сценічного вбрання, сценічних образів. Для нього від самого початку діяльності дизайнерські проєкти у театральній царині були водночас й мистецькими, й дизайнерськими об'єктами [4]. Тому ці два аспекти творчого мислення у А. Сендецького нерозривно переплітаються упродовж усієї діяльності. Дизайнер очолює арт-студію Andriy Sendetskyu, а в творчій майстерні він працює над образами для вистав.

Дизайнер моди (як себе позиціонує А. Сендецький) постійно наголошує на тому, що виготовлення одягу для замовників – це діяльність у форматі прет-а-порте і прет-а-порте-де-люкс, яка часто межує із от-кутюр. Дизайнер пристосовується до купівельної спроможності клієнтів, тому ця сфера діяльності коливається у діапазоні від мінімальної кількості замовлень до такої, коли залучаються допоміжні сили фрілансерів. Як конструктор одягу художник працює, дотримуючись індивідуального підходу до кожної моделі одягу. На кожну фігуру дизайнер розробляє свої креслення основи, наступним етапом здійснює технічне моделювання і, якщо модель є складною, продовжує формоутворення макетним способом на фігурі або на манекені. Дизайнер наголошує на двох вагомих причинах, які пояснюють, чому у творчій арт-студії, в майстерні театру «Спірограф» немає сучасного комп'ютерного устаткування. Це – створення ексклюзивного одягу, який потребує індивідуального вивчення особливостей кожної фігури, а також – особливо важливим є тактильні відчуття, які отримує дизайнер у процесі ознайомлення із кожною новою тканиною, її властивостями, у процесі розкרוу та примірювання на фігурі або ж на манекені.

Проектування сценічного вбрання для Львівського Авторського Драматичного Театру «Спірограф» дозволяє художнику реалізовувати свій творчий потенціал. Більше десятка вистав забезпечено ним історичними або традиційними формами вбрання. Є декілька колекцій театральних костюмів, створених за мотивами флори і фауни, у т.ч. індивідуальні, для професійних солістів різних театрів. Також у творчій майстерні театру «Спірограф» було розроблено та виготовлено сценічне вбрання для театральних вистав на основі стилю прет-а-порте. Саме такою є колекція одягу для студійців у виставі «Птах птахів птах» (за п'єсою Маліни Преслюги «Дзьоб до дзьоба»). Прем'єра цієї вистави відбулась 6-го березня ц.р. (робоча назва «Голуби»).

Сім стилізованих образів птахів та одного kota втілено на сцені учасниками театрального дійства віком від дванадцяти до сімнадцяти років. Проекція образів голубів на людей передбачає відтворення різних характерів та моделей поведінки, що автор колекції передає у формах крою, у різних моделях одягу. Художник відштовхується від цільності образів костюмного ряду, так, як ми сприймаємо зграю голубів – він поєднує різні форми єдиною колористичною

палітрою тканин, т.зв. «голубковою». За основу було взято бавовняні і синтетичні тканини, ретельний підбір яких здійснюється під проект, що часом ускладнюється відсутністю необхідної сировини. Натомість на відміну від одягу побутового призначення рівня прет-а-порте, в театральній-сценічній колекції можливі поєднання малосумісних тканин за умови підходящої якості їх пластичних властивостей та колористичної гами.

П'ятеро «голубів» постають єдиним візуальним костюмним рядом, водночас – це різні комплекти, які складаються зі штанів і ліфів, комбінезонів, безрукавок тощо. Доповнюються вони трикотажними «регланами», це – майки і футболки, гольфи і різні додаткові художні елементи одягу, допоміжні у завершеності образів у костюмах.

Своєрідності колекції надають обов'язкові у кожному комплекті предмети верхнього одягу – плащ, куртка вільного або напіввільного облягання. Завдяки крою дизайнер ввів у форми одягу елементи, які асоціативно нагадують крила під час руху акторів по сцені – це видовжені пілочки або спинки ліфів, асиметричні довжини, довгі шалики тощо. Таким простим методом дизайнер досягнув бажаного ефекту у візуальному сприйнятті образів, водночас комплекти залишаються сучасними носибельними формами вбрання. Це стосується й хутряної безрукавки в костюмі kota, який, на відміну від «птахів» (п'ятеро «голубів», один «горобець») виступає босим. Проблему індивідуальності в сценічних образах автор вирішує, залучаючи в костюми строкаті шарпетки. Їх яскрава лінія дозволила візуально ідентифікувати ніби однакові образи і внесла настроєвий елемент у загальну колористичну композицію колекції сценічного вбрання.

Творчий процес спонукає професійного дизайнера уникати еkleктики як наслідку механічного поєднання складових у проєктованих костюмах. Беручи до уваги підлітковий вік своїх акторів, А. Сендецький слушно обрав стиль прет-а-порте на відміну від анімалістичних костюмів-копій, таких улюблених дітьми молодшого шкільного й дошкільного віку. Ненав'язливість асоціативної лінії із тваринними образами допомогла молодим акторам передати характери людей і поведінку птахів в єдиному образі, наближеному завдяки модним комплектам до повсякденності.

Рис. 1. Сцена з вистави «Птах птахові птах». Колекція прет-а-порте «Голуби»

Рис. 2. Театральній-сценічній комплекти-образи – два «голуба», «горобець» і «кіт»

Ненав'язливість асоціативної лінії із тваринними образами допомогла молодим акторам передати характери людей і поведінку птахів в єдиному образі, наближеному завдяки модним комплектам до повсякденності. Априорі діяльність дизайнера вимагає творчого підходу також у розв'язанні різних завдань незалежно від професійної специфіки. Формоутворення одягу для сцени або для щоденного використання одночасно потребує забезпечення функціональності під час експлуатації та технологічності у процесі виготовлення. Увесь цей комплекс професійних вимог дизайнер успішно впроваджує у своїй різноманітній творчій діяльності.

ВИСНОВКИ

Отже, творча майстерня театру «Спірограф» сконцентрована на створенні ексклюзивних, авторських моделей одягу. Левова частка сьогодні належить до проектування театральнo-сценічного вбрання. Завдяки сценічному призначенню, дизайн комплектів до вистави «Голуби» увібрав у себе унікальність ексклюзивних моделей, які творять образи, й, водночас, за потреби він може бути базою для більш масового виготовлення колекції прет-а-порте в умовах виробництва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Москалець В. У Свірж прийшло львівське відродження. *Суботня пошта*. 1998. 1 жовтня. (№ 38). С. 6.
2. Цимбалюк О. Далматинці плачуть – топ-моделі сміються. *Поступ*. 1999. 15 квітня. (№ 57). С. 12.
3. Цимбалюк О. Contemporary Issues of Culture and Art. *Педагогічна діяльність мистецької студії «Спірограф» у Львові* / Edited by Karolina Janczy, Olga Lukovska, Tetyana Nestorenko. Katowice: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej, 2016. С. 270–280.
4. Маркова А. В., Науменко Н. О., Чебанова А. Л., Ніколаєва Т. І. Вивчення взаємодії художньо-копозиційних характеристик неофутуристичного напрямку та біонічного формоутворення для проектування сучасних колекцій. *Технології та дизайн*. 2018. № 1. С. 1–8. URL: https://er.knugd.edu.ua/bitstream/123456789/9088/1/td_2018_N1_03.pdf.

TSYMBALIUK O.

THEATER AND STAGE COLLECTION OF CLOTHES «PIGEONS» AS AN EXAMPLE OF DESIGN

The collections of theatrical and stage costumes, authored by Lviv designer Andriy Sendetsky, are analyzed. The peculiarities of the formation and shaping of stage clothes in the creative workshop of the Lviv Author's Drama Theater «SPIROGRAPH», where mostly exclusive costumes are created. The basis of the analysis was a collection of stage clothes in the style of pret-a-porter for the theatrical performance «Pigeons». The peculiarities of the stage images by means of a costume were traced, and also the methods of their reproduction in the material were substantiated.

Keywords: Andriy Sendetsky, design, formation, shaping, stage costume.